

NOVĂCEANUL

Publicație lunară independentă

ORAȘUL NOVACI ❖ Anul IX, Numărul 97 ❖ Sâmbătă, 24 Iulie 2021 ❖ ISSN 2392 – 6961

105 ani de la moartea lui DUMITRU BREZULESCU

Prof. univ. dr. Gheorghe ȚICLETE

DUMITRU D. BREZULESCU – O VIAȚĂ ÎNCHINATĂ PROGRESULUI RURAL ÎN ROMÂNIA

La sfârșitul secolului al XIX-lea, Alexandru Vlahuță, în a sa "Românie pitorească", făcea o descriere a satului Novaci, la sosirea sa pe aceste meleaguri.

„Pe la prânz intrăm în Novaci – un sat lung, de nu se mai sfârșește, așezat la poalele munților, în frumoasa vale a Gilortului. Casele albe, învăluite în dramiță (șindrilă mai lungă), răsar ici-colo, prefirate pe tăpșanele cuprinse de livezi. Prin mijlocul satului trece Gilortul, vuind în mișcare, cu undele-i harnice, mori, pive și joagăre, de al căror vuiet răsună zăvoitul de anini, ce se întinde de-a lungul râului”.

Dumitru Brezulescu a venit pe

afirmat: „băiatul era serios, cuviincios, învăța foarte bine și în toate clasele a avut numai premiul I. (...). Îmi plăcea să stau de vorbă cu dânsul...”.

Se remarcă printr-o precocitate ieșită din comun, căci în seara zilei de 10 mai 1897, „rostește o cuvântare în fața Palatului Administrativ din Târgu-Jiu, care a uimit pe toți ascultătorii”, a consemnat ziarul local „Gazeta Gorjul”, anul XXVIII, nr. 3-4/1897. În vacanță îi plăcea să colinde munții Gorjului,

lume la 20 septembrie 1879, în orașul Novaci, așa cum îl cunoaștem noi astăzi, ca fiu al învățătorului Dumitru Breazu de 37 ani și Ioana, de 21 ani, casnică. Tatăl său, la sfârșitul primăverii anului 1884, trece neașteptat în lumea dreptilor. În urma sa rămâne, copilul cu tânăra mamă, dar conform legilor din acea perioadă, nu avea dreptul de a-i fi tutore. Tutorele legal a fost numit Gheorghe Preoteșescu, dar grija pentru creșterea și educația lui a revenit învățătoarei Paulina Răduțescu, sarcină de care se va achita cu dragoste și competență, motiv pentru care Dumitru Brezulescu îi va păstra, în permanență, o deosebită recunoștință.

Urmează clasele primare în sat, apoi Gimnaziul Real din Târgu-Jiu între 1894-1897. Aici era director al gimnaziului binecunoscutul profesor Iuliu Moisil, care încă de la început l-a observat a fi un elev remarcabil, astfel că mai târziu, în 1936, amintindu-și de el a

însotind adesea pe savanții străini care se interesau de acest colț de țară. Printre ei amintim pe: Carol Redlich de la Universitatea din Brno, Franz Toula de la Politehnica din Viena, geograful (atât de apropiat de români) Emmanuel de Marton, profesorul dr. Ludovic Mrazek de la Universitatea din București ș.a.

Pentru a-și continua studiile liceale se pregătește singur la latină și greacă, și intră la Liceul Clasic „Traian” din Turnu Severin, în anul 1897. Și aici, Dumitru Brezulescu se distinge în mod deosebit prin calitățile sale de elev eminent, căci, în fiecare an rămâne premiant și termină liceul cu media 9,50, fiind premiant de onoare. Aici la Turnu Severin, fiind un personaj în permanentă efervescență, publică articole la diverse ziare și reviste, datorită cărora se impune prin seriozitatea, profunzimea și tematica abordate, ca un viitor intelectual de excepție. Articolele

ACTUALITATEA NOVĂCEANĂ

În timpul campaniei electorale pentru alegerile locale din luna septembrie 2020, Primarul orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean, a prezentat novăcenilor toate proiectele accesate, atât pe cele aflate în derulare, cât și pe cele care urmează să fie realizate în viitor. De asemenea, a mai spus că a făcut și alte solicitări pentru

implementarea și execuția unor noi proiecte și este convins că vor avea sorți de izbândă.

Cele prezentate în campania electorală, cât și cele accesate ulterior au făcut obiectul unor analize concrete la finele anului trecut, despre care s-a scris și în „Novăceanul”, constatându-se că toate lucrările promise sunt în grafic

și vor fi realizate la termenele stabilite. Mai mult, Primarul orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean, a precizat că se va acorda o atenție mai mare zonelor limitrofe ale orașului, având și ele nevoie de condiții asemănătoare centrului orașului. Așa se explică faptul că în primăvara acestui an au început în forță lucrările de asfaltare și modernizare a străzilor: Măgurii, Peretu, Gilortel, Fundătura Gilortel, Scărița, Fundătura Scărița, Socului, Mestecănișului, Zăvoifului, Poet Ion Florea.

Din fonduri europene, privind înființarea rețelei de transport în comun, vor fi executate lucrări de modernizare și reabilitare pe următoarele străzi: Rovine, Bercești, Drumul Roșu, Schelei, Drumul Oii – Oprițești (de la Pătruclu Ciocan – legătură cu Siteștii).

Termen de depunere a ofertelor – 10 august 2021.

O altă mare lucrare care se află în stadiul de licitație este cea referitoare la apă și canal. S-a tot spus că primarul a vândut apa. Iată că n-a vândut-o și că a fost aprobat un proiect care prevede dezvoltarea și modernizarea rețelei de apă și ape uzate în valoare de peste 17 milioane euro. Lucrările sunt în faza de licitație. Termen de depunere a ofertelor – 18 august 2021. Odată încheiată licitația, va urma contractarea și începerea lucrărilor de modernizare a rețelei de apă și canal din oraș.

Constantin DĂRVĂREANU

sale erau așteptate cu interes, acordându-li-se prioritate la publicare.

Cea mai importantă activitate a sa, demnă de menționat, este aceea de la 10 mai 1900, când reprezentanții ai liceului „Traian” au fost invitați împreună cu directorul, profesorul Theodor Costescu și un grup de elevi și profesori la sărbătorirea Zilei Naționale care s-a derulat la Ateneul Român. Aici, elevul din clasa a VI-a (corespunzătoare clasei a XI-a de astăzi), ține o conferință, intitulată Privire asupra istoriei României care a impresionat în mod deosebit auditoriul, iar Regele Carol I l-a felicitat și l-a luat în propria-i caleașcă regală pentru a face o plimbare împreună prin București.

Seara, întreaga delegație, profesori și elevi, au fost invitați la Palat. Cu această ocazie, elevul Brezulescu este recompensat cu un premiu constând din 40 de volume de cărți. În presa

bucureșteană evenimentul a fost consemnat astfel: „Publicul electrizat a izbucnit în urale nesfârșite și multe inimi au bătut înfiorate de focul patriotismului ce izvoră din cuvintele sale inspirate”. Trebuie remarcat acest eveniment deoarece și prin evocarea sa „Emulații”, Ion Luca Caragiale, care nu a scăpat evenimentul de a-l satiriza pe Marius Chicoș Rostogan (Schițe, amintiri, studii, cronici, vol. I, pag. 163-167) și consemnează „(...) am urmărit cu cel mai viu interes, pas cu pas, pe elevii liceului Traian, care au fost aceea ce se numește le clou (cuiul), festivităților naționale în anul acesta”, dar a avut surpriza să constate la lecția imediat următoare că aproape toți elevii „pedagogului de școală nouă” voiau să se mute la liceul d-lui director Costescu.

DUMITRU BREZULESCU – TREBUIE SĂ RĂMÂNĂ ÎN MEMORIA TUTUROR NOVĂCENILOR

La 12 iulie s-au împlinit 105 ani de la moartea lui Dumitru Brezulescu, fostul director al Băncii Populare „Gilortul”, licențiat în Drept „Magna cum Laude” al Universității București, doctor în Științe juridice la Paris, deputat de Colegiu III în trei sesiuni consecutive în Sfatul Țării (1912-1916), făuritorul Novaciului modern.

Despre cel care a înființat una dintre primele bănci populare din România, în 1902, Banca Populară „Gilortul”, despre cel care a scos țaranul novăcean din starea de clăcășie, din întinericul în care se zbătea de atâția amar de ani, despre cel care a făcut o adevărată împroprietărire prin cumpărarea Moșiei Novaci și împărțirea ei celor care trudeau pe moșia respectivă, s-a scris foarte mult. S-au scris cărți, articole în presa locală, județeană și centrală, s-au ținut adunări de comemorare a mării personalități novăcene, s-au organizat simpozioane, evocări, concursuri etc.

Și acum, la împlinirea a 105 ani de la moarte, Dumitru Brezulescu rămâne omul de numele căruia se leagă multe dintre obiectivele care dănuie și astăzi în Novaci. Publicația „Novăceanul” nu poate trece peste acest eveniment. Este de datoria noastră, a

novăcenilor, să ni-l amintim mereu pe marele om al Novaciului, Dumitru Brezulescu. Chiar dacă o facem cu întârziere, dat fiind faptul că publicația noastră apare după împlinirea a 105 ani

de la moartea lui Brezulescu, o facem cu simțul răspunderii pe care o purtăm pentru înaintașii noștri, pentru cei care și-au pus viața în slujba comunității novăcene. Oare, doar publicația „Novăceanul” trebuie să facă acest lucru? Avem și o instituție care-i poartă numele...

Mă bucură faptul că sunt oameni în țara asta care au înțeles ce a însemnat Brezulescu pentru Novaci, precum Prof. univ. dr. Gheorghe Țiclete, București, care mi-a trimis articolul alăturat privind viața și opera marelui om al Novaciului. La fel d-l Cristian Grecoiu, cel care este mereu receptiv la evenimentele care privesc istoria Novaciului. Iată, până și revista „Independența Română – Independența prin Cultură”, nr. 66, noiembrie-decembrie 2020, scrie despre Dumitru Brezulescu. Dumitru Brezulescu trebuie să rămână în memoria tuturor novăcenilor, dar pentru a rămâne, trebuie să avem înțelepciunea de a-l păstra.

Constantin DĂRVĂREANU

...DUMITRU D. BREZULESCU – O VIAȚĂ ÎNCHINATĂ PROGRESULUI RURAL...

Urmare din pag. 1

După terminarea liceului „Traian”, se înscrie la Facultatea de Drept din București (1902), pe care o parcurge ca un adevărat învingător, căci în trei ani și jumătate, promovează cu deosebit succes toate examenele, iar pentru obținerea licenței, a dat toate cele 5 examene promovate cu nota maximă și a prezentat lucrarea de licență „Contribuții la studiul proprietății în devălmășie (activitate desfășurată în comun – părtaș) a munților noștri”, fiind declarat absolvent, laureat „Magna Cum Laude”. Lucrarea sa, trezește un deosebit interes și va fi publicată mai întâi la tipografia Socec, pentru ca mai apoi să fie, comentată și elogiată de mai multe personalități, printre care Spiru Haret și Nicolae Iorga. Între alte aprecieri elogioase, Spiru Haret mărturisește: „(...) Dacă ar face ceva toți care cunosc din chestia țărănească câte o parte mare sau mică, s-ar aduna curând materialul pentru cunoașterea ei deplină, a cărui lipsă împiedică azi atât de mult pe cei care ar vrea să facă ceva pentru rezolvarea ei. Să nădăjduim că lucrarea lui Brezulescu, sinceră și serioasă, va avea un imitator”.

După publicarea lucrării de licență, N. Iorga scrie o apreciere în ziarul Semănătorul, nr. 48 din 27 noiembrie 1905: „Broșura domnului Brezulescu, avocat, are mai întâi o semnătate științifică prin datele și numele ce cuprinde în legătură cu stăpânirea în comun a multora din munții noștri de către urmașii moșului – întâi proprietar, moșnenii (țaran liber). E, apoi, strigătul de alarmă al unui tânăr iubitor de țară și țărani, împotriva anarhiei sălbatice în care se învârtă viața acestei proprietăți în devălmășie. Sunt așa de mulți, de răspândiți, de săraci și neluminați moșnenii, încât îi fură cine vrea (...). Ceea ce e nu numai o nenorocire când este vorba de moșnenii înșiși, e un scandal stupid când te gândești la neghioaba, la corupția administrației, care închide ochii sau n-are habar de o stare de lucruri, ce aduce prăpădirea pădurilor munților de către tot felul de străini ce-și răd de noi după ce ne despoaie (și cu dreptate, dacă suntem de răs și de despoiat). Domnul Brezulescu, care este scriitorul acestor cuvinte frumoase, vede scăparea într-o cercetare și orânduire a lucrurilor din partea statului”.

Mă gândesc astăzi cu tristețe și cu durere în suflet, căci am văzut și văd în continuare, această distrugere sălbatică a pădurilor noastre, în ultimii ani, sub „mușamalizarea” și „protejarea” chiar a infractorilor coalițați, pentru a se îmbogăți.

În 1902, student la București, nu-și uită concetățenii și în ziua de 6 ianuarie (Bobotează), la Novaci, îi roagă pe sătenii prezenți, să mai rămână. Pregătise în prealabil un mesaj intitulat „Către sătenii noștri”, prin care s-a adresat celor prezenți: „Munciți fără preget! Munca îmbogățește, deșteaptă și înalță pe muncitor, ea este izvorul fericirii omului și a popoarelor (...). Fiți strânși la pungă! (...). Fiți economi fiecare! Nu uitați însă, că ceea ce nu poate unul singur, fac cei mulți împreună, căci <<în unire stă puterea>> și așa strângeți economiile voastre la un loc și veți face zilele negre ale vieții voastre zile albe, iar pe cele albe pline de soare. Nu așteptați mila, adesea necurată și totdeauna înșoșitoare, de la alții. Ridicați-vă și întăriți-vă, săteni români, voi prin voi înșivă, țara se înalță și Dumnezeu vă binecuvântează”.

Scopul acestui apel, a făcut pe săteni să înțeleagă că cele expuse vor putea fi realizate prin înființarea unei bănci populare în comună. Inițiativa lui Brezulescu, a determinat pe inspectorul băncilor populare din Ministerul Instrucțiunii Publice, Gh. Dumitrescu-Bumbești să vină la Novaci și să fie de acord cu înființarea băncii „Gilortul” la 13 ianuarie 1902. D. Brezulescu este recunoscut ca membru fondator și ales în Consiliul de Administrație. Trece la tipărirea „Libret de Societar”, astfel că, în 1908, capitalul ajunsese la 10 milioane lei și 1.612 membri. După cum se vede, succesul a fost pe măsura inițiativei vizate de Brezulescu, căci devine cea mai puternică bancă populară din România.

Această împlinire, prin crearea Băncii Populare „Gilortul”, a avut cele mai mari succese și realizări în sprijinul vieții țaranilor, căci D. Brezulescu, i-a ajutat fără rezerve, iar în calitate de avocat i-a apărut gratuit, ori de câte ori au avut nevoie. Mai întâi a reușit să cumpere moșiile boierilor, situate în perimetrul Novaciului, trecând apoi la împărțirea și distribuirea de pământ la cei ce nu aveau și și-ar fi dorit. Această acțiune a sa, care a început în 1908, în special pentru cei din satul Novaci-Ungureni, format pe fosta moșie boierească de către oierii veniți din Transilvania, zona Mărginimii Sibiului mai ales care au avut probleme și erau prigoniți de statul maghiar. Din capitalul băncii s-au cumpărat și instalat două joagăre și două circulare necesare prelucrării și valorificării masei lemnoase din zonă. Ciobanilor li s-au acordat împrumuturi cu dobândă foarte mică, cu care au putut să-și cumpere oi de rasă superioară. Copiilor dornici de învățătură li s-au acordat burse de studii, iar în 1913 se înființează o bibliotecă cu 2.000 de volume.

În general nu a fost neglijat niciun domeniu edilitar, social sau cultural care era în interesul țărănimii. Așa se face că, Brezulescu s-a gândit la realizarea unui drum, pentru a-i ajuta pe ciobanii care circulau cu scopul de a face schimb de produse între Oltenia și Ardeal încă din 1902. În acest scop cunoaște pe inginerul Aurel Diaconovici, absolvent al Școlii Politehnice din Graz și care în 1884 fusese numit șeful Serviciului Tehnic din Gorj, cu care se împrietenește și căruia îi împărtășește intenția sa, pe care acesta o preia cu entuziasm și în 1912, întocmește primul proiect de traversare a munților.

Nu putem consemna, prin puținele rânduri de care dispunem, multiplele realizări obținute prin dăruirea fără rezerve a acestui om, mulți considerând că

Dumitru Brezulescu este astăzi numele emblematic al orașului Novaci, motiv pentru care atunci, comuna Novaci devenise vestită

în toată țara și nu de puține ori se vorbea de minunea de la Novaci, provocând astfel un adevărat pelerinaj, care l-a atras și pe profesorul Barabas Endre, rectorul Școlii Normale din Budapesta, care declara: „cum a fost posibil, ca o moșie boierească, să fie transformată într-o instituție cooperatistă țărănească”, scriind în Cartea de Aur, impresiile sale elogioase. A trecut timpul și după mulți ani, în 1937 a revenit, pentru a vedea ce s-a ales din tot ce a realizat și a scris în aceeași Carte de Aur un omagiu emoționant: „dacă eu și alții ca mine în țara mea, nu am putut face pentru țărani ceea ce s-a făcut aici, sunt fericit să mai admir odată opera și să depun o floare în amintirea veșnic tânărului Brezulescu”.

Fiind un om a cărui viață s-a scurs doar pentru a-i ajuta pe țărani, aceștia nu-l puteau ignora, și l-au susținut insistent, pentru a candida la alegerile parlamentare. Rezultatul a fost cel scontat, devenind deputat în 1911, în Camera Deputaților, până în 1916, când în urma unei necruțătoare boli, de septicemie și nedepistată de medici, se stinge din viață la 12 iulie 1916, când peste două luni ar fi împlinit 37 de ani.

Fiind într-o continuă activitate, fără răgaz, a uitat că omul mai trebuie să-și întemeieze și o familie. Cu toate că era o fire mai singuratică și reținută, fostul său coleg de facultate, marele diplomat Nicolae Titulescu, nu rămâne indiferent la renumele ce-l căpătase Brezulescu și-l va căuta pentru a-i aduce la cunoștință admirația sa, dar și indirect ocazia de a se căsători cu Lucia Burcă, ce întâmplare, care era sora cea mică a soției sale. Evenimentul a fost cu adevărat deosebit și a avut loc la București în anul 1913. Și normal, în familie vine pe lume fiica lor Ioana, care târziu după decesul tatălui său, se va căsători cu tânărul diplomat Gheorghe Antoniadă, fiul cunoscutului filozof, scriitor și diplomat, Constantin Antoniadă, dar nu-și va uita niciodată tatăl pe care nu l-a cunoscut. Pentru recunoașterea meritelor sale, în viață fiind, a fost decorat cu Ordinul Steaua României, iar novăcenii, nu numai că i-au continuat opera și i-au realizat proiectele, dar au dorit să-i păstreze amintirea și chiar imaginea sa luminoasă. Ei au continuat proiectele inițiate de D. Brezulescu și au comandat sculptorului Ion Jalea, o statuie a acestuia, care a fost dezvelită la 20 iulie 1936, fiind de față, pe lângă soția și fiica, un impresionant număr de oameni din preajma Novaciului și din tot județul Gorj. Nu au lipsit nici o seamă de personalități din conducerea statului, printre care primul-ministru Gheorghe Tătărescu, ministrul agriculturii și domeniilor Vasile P. Sassu, secretari și subsecretari de stat etc.

După instaurarea regimului comunist, Banca Populară „Gilortul” a fost desființată, iar bustul său a dispărut. În 1994, primăria s-a implicat și s-a realizat un nou bust (statuie) care a fost amplasat în același loc.

Cea mai înaltă șosea din țara noastră, Transalpina, a fost inaugurată în 1935 de către Regele Carol al II-lea, urmând traseul preconizat de inginerul Aurel Diaconovici în 1912 și vizitat în 1934 de Gheorghe Tătărescu împreună cu 40 de ciobani, toți călare, care au și început demersul pentru organizarea de șantier.

A venit cel de-al doilea război mondial și totul a fost abandonat, dar astăzi această șosea la înălțimea de peste 2.000 de metri face legătura între Novaci și Sebeș, împlinind visul previzionar al lui Dumitru Brezulescu.

HAI ÎN OLTENIA!

Comunicatul întâlnirii pe tema potențialului turistic al Olteniei

Pe 6 iulie, a avut loc a doua întâlnire din seria Repatriot turism Talks - "Hai în Oltenia" care a reunit antreprenori, profesioniști în turism din Oltenia, autorități locale, pentru a discuta despre potențialul turistic al acestei regiuni, moderată de Otilia Loidl, avocat și antreprenor în turism și Hilde Brandl, arhitect și antreprenor în domeniul proiectării.

Printre participanți au fost Marius Bostan, inițiatorul proiectului Repatriot, Dragoș Anastasiu, liderul proiectului Repatriot Turism, Iulian Popescu, consilier de stat la cancelaria Prim ministrului care a povestit despre județul lui natal, Gorj, poetul Mircea Dinescu care desfășoară activități de turism în Portul Cultural Cetate, județul Dolj, primarul municipiului Ramnicu-Valcea Mircea Gutău, precum și primarul localității Novaci, Dumitru Leuștean, localitatea în care începe Transalpina, soseaua care trece munții spre Ardeal.

În cadrul întâlnirii, s-a vorbit despre Hanul Vatra, din Oltenia de sub Munte, situat lângă Horezu în Costești, clădire istorică reabilitată de Otilia Loidl, repatriată din Germania și soțul ei, Dan Loidl, arhitect, și transformată în pensiune.

Marius Bostan a arătat ce rol îi revine diaporei în promovarea României pe plan internațional, în vederea conectării diaporei cu țara și despre proiectul Repatriot, inițiat de Romanian Business Leaders.

Nu s-ar fi putut vorbi despre Oltenia fără a aduce un omagiu celebrului sculptor Constantin Brâncuși, născut în satul Hobița, județul Gorj, care a fost la rândul lui parte a diaporei din Franța și care a lăsat moștenire celebrele opere de artă "Masa Tăcerii", "Poarta Sărutului", "Coloana Infinitului" ce pot fi vizitate la Târgu Jiu și care sunt un tezaur artistic în aer liber.

Charlie Ottley, producător BBC, a prezentat prin filmările sale deosebite, o parte din frumoasele locuri, tradițiile și arta culinară din Oltenia.

Mircea Gutău, primarul localității Râmnicu Vâlcea a prezentat frumusețile locului, stațiunile Călimănești, Căciulata dar și municipiul Râmnicul Vâlcea și facilitățile turistice de care se pot bucura vizitatorii acestor locuri având în vedere ospitalitatea locuitorilor din această zonă. Zona Olteniei este a doua zonă ca număr de mănăstiri după Bucovina, aici aflându-se Mănăstirile Cozia, Bistrița, Hurezi, Gruitul Lupului, Sărăcinești, Așezămintele Monahale aflate în Peștera Liliecilor, Schitul Pahomie și Schitul Jgheaburi. De asemenea zona se poate mândri cu insula Ostrov, Cascada Lotrișor, Cascada Izvorul Frumos, Valea Cernei, Cheile Bistriței.

Monica Gheorghiu, din partea centrului de Promovare și Informare Turistică, a vorbit despre Vâlcea, partea de intrare în Oltenia, despre parcurile naționale unde frumusețile naturii pot fi admirate de către turiști. Ceramica de Horezu, inclusă în patrimoniul cultural material UNESCO reprezintă cu cinstă zona și este un brand local. Festivalul de Blues de la Brezoi și Festivalul Național a Sculptorilor cu Drujba de la Văideni sunt două festivaluri care se desfășoară în Oltenia și care atrag numeroși turiști în zonă.

Familia Frigură, olari din familie faimoasă, ne-au găzduit cu drag în atelierul lor și au prezentat meșteșugul olăritului și istoria lui. La casa familiei există un mini muzeu și o expoziție de unelte tradiționale.

Raluca Munteanu, de la Asociația Pro Patrimoniu, care se ocupă de salvarea clădirilor de patrimoniu și repunerea lor într-un circuit economic, a prezentat Biserica de lemn de la Urși, și Conacul Neamțu Olari care au fost restaurate cu ajutorul asociației.

Pierre Bortnowski, a povestit despre conacul moștenire de familie de la Curtișoara și despre restaurarea acestei proprietăți.

Domnul primar Leuștean din Novaci, a prezentat Transalpina, Masivul Parâng, Domeniul

Schiabil Rânca, Festivalul de Port Tradițional, "Festivalul Tocanului" cu mâncare tradițională gătită la ceaun, șezători și alte activități turistice care se desfășoară în această zonă frumoasă și păstrătoare de tradiții.

Oana Mesea, a vorbit despre mâncărurile tradiționale din Oltenia, de la Costești, Vâlcea, unde a pus bazele unui club pentru copii, unde aceștia pot învăța despre tradiții, mâncăruri, educație financiară și viață activă.

Raluca Bauer, co-proprietar al Cramei Bauer, de pe dealurile din Drăgășani ne-a găzduit în crama familiei și a povestit despre afacerea familiei și despre turismul viticol, despre vin și mituri din zona vinului.

Florin Stoican, a prezentat Asociația KogaYon, Parcul Național Buila-Vânturarița, Parcul de Trovanți Costești, Parcul Natural Văcărești și proiectul Oltenia de sub Munte - Geoparc aspirant UNESCO.

Si nu în ultimul rând, poetul Mircea Dinescu ne-a încântat în dialogul cu Dragoș Anastasiu, cu petrecerile culinare care se desfășoară în portul cultural Cetate de pe maulul Dunării.

REZULTATE BUNE ȘI FOARTE BUNE OBTINUTE DE ELEVII LICEULUI TEORETIC NOVACI LA EXAMENUL DE BACALAUREAT, SESIUNEA IUNIE - IULIE 2021

Au trecut deja trei săptămâni de când absolvenții clasei a XII-a au pus pixurile jos și au predat ultima lucrare, în cadrul probei scrise la alegere, miercuri, 30 iunie 2021. Emoțiile au fost tot mai mari, atât în rândul candidaților cât și în familiile acestora. Media de la Bacalaureat a contat enorm pentru unii, fiind o condiție pentru a ajunge la facultatea mult visată. Alții au avut așteptări mai modeste și au vrut doar să se asigure că au promovat. În orice caz, rezultatele obținute la „examenul maturității” au constituit subiectul lunii iulie, cu atât mai mult cu cât acest an școlar a fost bulversat de pandemie. Dacă în cazul evaluării naționale, subiectele au avut o altă structură care s-a dovedit a fi benefică, având în vedere rezultatele obținute, la examenul de Bacalaureat s-a păstrat structura subiectelor din anii trecuți și gradul de dificultate.

Ca și anul trecut, probele orale din cadrul examenului de Bacalaureat, sesiunea 2021, nu au mai avut loc, ca măsură de siguranță împotriva răspândirii coronavirusului. Printr-un ordin de ministru, competențele lingvistice au fost echivalate (comunicare în limba română, cele de comunicare în limba maternă, de competențe digitale și într-o limbă străină) cu mediile din cei patru ani de studiu, în funcție de aceasta fiecare elev primind un calificativ pentru examenul de Bacalaureat. Și la fel ca anul trecut, rezultatele la examenul de Bacalaureat au fost anonimizate, conform GDPR, iar pe liste nu au mai fost afișate numele și prenumele elevului, ci un cod unic aferent fiecărui candidat.

După un an școlar marcat de pandemia de coronavirus, elevii Liceului Teoretic Novaci care au susținut examenul de Bacalaureat au reușit să îl treacă cu brio. La unele clase promovabilitatea la anumite discipline a fost 100% (la clasa a

XII-a A, specializarea matematică-informatică – limba română, matematică, informatică; la clasa a XII-a D, specializarea științe ale naturii – limba română) sau 98% (clasa a XII-a C, filologie – limba română și istorie). Medii peste 9 au obținut 21 de elevi, iar 33 au obținut medii peste 8. Un rol important în obținerea acestor rezultate l-au avut cadrele didactice care au dat dovadă de seriozitate, implicare, dăruire și profesionalism și care merită a fi amintite.

Pentru proba la disciplina limba și literatura română, elevii au fost îndrumați de doamnele profesoare Giurca Otilia, Udriște Ica, Popica Mădălina și Lăzărescu Diana; la matematică au beneficiat de tot sprijinul domnilor profesori Mitescu Gheorghe, Muja Elena și Popica Adrian; tainele istoriei au fost descoperite alături de domnișoara profesoară Hohoi Narcisa, iar la geografie au făcut echipă cu doamna profesoară Popescu Mihaela; la biologie s-au pregătit sub îndrumarea domnului profesor Țicu Gheorghe, la informatică au fost îndrumați de doamna profesoară Țăpârdea Simona iar la economie și sociologie de domnul profesor Brehar Raul.

Șapte elevi au obținut nota 10 la examenul de Bacalaureat, sesiunea iunie-iulie 2021: limba și literatura română-Birceanu Enika, Gheorghe Andreea, Brînzan Marta, Lăzărescu Madalina, Crețu Sânziana; matematică - Ghețoiu Laurențiu, sociologie:Tănăsie Laura.

Felicitări elevilor noștri pentru seriozitate, asumare și încredere în propriile forțe! Le dorim o viață frumoasă, plină de împliniri!

Prof. Alina Ramona ȚICU
Director Liceul Teoretic Novaci

Cercetător GRUIA BĂDESCU

Am dat recent pe Internet de un articol care mi-a atras în mod deosebit atenția. Era vorba despre cercetătorul GRUIA BĂDESCU. Numele, cum se zice, mi-a sărit imediat în ochi.

Cu mulți ani în urmă, pe când lucram la Casa de Cultură Novaci, un copil venea foarte des la Biblioteca Orășenească Novaci. Era elev în clasele primare ale Școlii Generale Novaci. Citea cam tot ce găsea în bibliotecă din domeniul geografiei. Deși la o vârstă atât de fragedă, copilul era o enciclopedie în domeniul geografic și era stăpânit mereu de dorința de a cunoaște cât mai mult. De multe ori stăteam de vorbă cu el și te impresiona cu bogăția lui de cunoștințe de geografie nu doar referitor la România, ci și la geografia universală.

Numele copilului: GRUIA BĂDESCU. Articolul descoperit pe Internet m-a determinat să aflu cât mai multe despre, astăzi, Cercetătorul Gruia Bădescu, fiindcă mereu am crezut și cred că Novaciul și Școala novăceană au dat foarte mulți oameni de mare valoare, pe care avem datoria să-i cunoaștem și să-i aducem la cunoștința comunității novăcene și nu numai. Chiar dacă a urmat doar primele 4 clase la Novaci, trebuie recunoscut faptul că de aici a pornit dragostea pentru învățatură și geografie.

Am făcut rost de numărul de telefon al tatălui său, Novac Bădescu, băiatul renumitului medic radiolog novăcean, Gheorghe Bădescu, cel care după terminarea facultății de medicină, a ales să vină la Novaci pentru a se pune în slujba locuitorilor din această parte a Gorjului, să vegheze la sănătatea oamenilor.

Medicul Gheorghe Bădescu a îmbrăcat cu pasiune, dăruire și responsabilitate halatul alb mai bine de 40 de ani, între 1949 – 1990, aici la Novaci. A fost singurul medic din Novaci prin cabinetul căruia au trecut aproape toți cei care au avut nevoie să-și caute sănătatea, nu doar din Novaci, ci și din localitățile limitrofe. Mai mult, medicul Gheorghe Bădescu, un intelectual desăvârșit, oferea fiecăruia, în afară de medicația necesară, sfaturi de aleasă înțelepciune. Mi-l amintesc și de la ședințele Cenaclului literar care funcționa la Casa de Cultură, de la care nu lipsea niciodată și nu ne mai săturam ascultându-l.

Medicul Gheorghe Bădescu a avut (și are) doi copii: Elena, căsătorită Ghimici, de profesie inginer chimist, Mississauga Ontario Toronto, Canada, și

Novac, inginer UMTCF București, actualmente amândoi pensionari. În prezent, Novac, stabilit în București, este președinte la Sucursala București a Asociației Forestierilor din România (ASFOR).

Gruia Bădescu este nepotul medicului Gheorghe Bădescu, în familia căruia a copilărit și a urmat 4 clase primare, la Școala Generală Novaci. În

familia Bădescu, Gruia a căpătat o educație aleasă și ambiția de a cunoaște cât mai multe despre această lume.

După terminarea celor 4 clase primare, Gruia s-a mutat la București, la părinții săi care lucrau acolo, continuându-și cursurile școlii generale și apoi cursurile Liceului „Dimitrie Cantemir” București. Pasiunea pentru geografie nu numai că nu a dispărut, dar a crescut și mai mult. Așa avea să participe la olimpiade naționale și chiar internaționale de geografie (Seul, Durban), obținând în anul 2012 Medalia de aur la Olimpiada de la Durban, Africa de Sud.

După terminarea liceului, Gruia Bădescu s-a înscris la două facultăți: ASE și Geografie. A obținut o bursă de studii la Middlebury College – SUA, Statul Vermont (2003-2007). După un semestru la SCIENS PO PARIS și unul la Universitatea Mainz (Germania), graduează SUMMA cum LAUDE și obține un contract de un an la Național Geografic în Washington DC. Continuă cariera universitară parcurgând un traseu extraordinar:

- Master în design urban, LSE Londra (2008-2009);

-lucrează în București la Planul integrat de Dezvoltare Urbană a centrului (2010-2011);

- doctorat în arhitectură-Universitatea din Cambridge (2011-2015);

- premiul pentru cel mai bun student român (postuniversitar) în Europa (2013), acordat de Parlamentul României;

-lector universitar în geografie și dezvoltare urbană, cercetător-Universitatea din Oxford (2015-2018);

- Cercetător invitat Centrul de Studii a Refugiaților din Sarajevo (2014), CAS Rijeka (2017);

- lector invitat SNSPA București (2016-în prezent);

- lucrează în cadrul Asociației de Tranziție Urbană pentru urbanism participativ în proiectul european Urban Education Live (2016-2020);

- Cercetător Universitatea Konstanz-Germania (2018-în prezent);

- Bursa Alexander von Humboldt, 2019-în prezent.

A ales să lucreze în Europa pentru a fi aproape de România unde are colaboratori la diferite ONG-uri, conferințe ca specialist în design și dezvoltare urbană (exemplu, Membru al echipei care a lucrat pentru Planul Integrat de Dezvoltare Urbană a Centrului Bucureștiului).

Gruia este și un pasionat turist-cercetător, călătorind din Chile până în Liban pentru a vedea cum încearcă arhitecții și urbanistii să reconstruiască orașe care au avut de suferit în urma unor evenimente sîngeroase.

Toate experiențele și rezultatele cercetărilor sunt împărtășite de Gruia nu numai în cadrul cursurilor, conferințelor, dar și în articole în diverse publicații, capitole de cărți etc., ca să dau doar un exemplu, Cap. 8, „Orașe postsocialiste”, scris împreună cu Liviu Chelcea și Slavomira Ferencuhova și apărut în mai 2021 în cartea „Global urbanism”, editor Michele Lancione și Colin McFarlane.

Acesta este cercetătorul GRUIA BĂDESCU, născut și crescut în Novaciul nostru. Când vine pe la Novaci, prima lui grijă este să urce pe Gruia, de unde să admire munții și frumusețile Novaciului.

Constantin DĂRVĂREANU

RADU URSAN A VENIT ÎN PLĂIET

Haiducul Radu Ursan a trăit între anii 1700-1740 și era din Jupânești, Gorj. A luat calea codrilor, așa cum se făcea atunci, când Oltenia era sub stăpânirea Austriei. La Pacea de la Passarowitz, Imperiul turcesc cedase austrieilor țara dintre Dunăre și Olt. A urmat o grea lovitură împotriva poporului, ca urmare a creșterii aproape de 3 ori a impozitelor. Mulți dintre tineri au luat parte la un fel de rezistență armată pe calea haiduciei. După cum ne spun cronicile, chiar domnițele se măritau cu un fost haiduc.

Radu Ursan, împreună cu cetele lui Pavel Lotru și Neagu Papură, a dat lovitură de la Drăgășani asupra unei coloane de vreo 20 de căruțe, cu vreo 8 perechi de cai fiecare, care veneau din Ungaria, Croația, Oltenia și se îndreptau către Regimentul de la Sibiu. Haiducii au dat un atac fulgerător asupra soldaților Austriei, care au rămas fără cai și întregul transport a fost capturat. Doar câțiva soldați au reușit să ajungă la Regimentul de la Sibiu. Prada a fost împărțită de către haiduci și apoi au luat calea codrilor.

Radu Ursan era renumit pentru cum băga spaima în soldații imperiali. Aceștia erau puși să interpreteze în pielea goală diverse roluri având fața acoperită. Era o mare distracție în satele prin care treceau și stârneau hohote de râs. Aceasta a fost o ofensă adusă Imperiului Austriei, așa că a fost delegat să îl prindă pe haiduc un trimis special în Oltenia.

Austriei i-au trimis pe Maxim Von Bindewald ca să îl prindă pe Ursan, dar datorită iscusinței sale, Ursan l-a prins pe acesta într-o capcană. Se pare că ar fi luat mult aur ca să îl pună pe acesta în libertate. Așa cum spune și cântecul „Radu mamii, Radule”, a învins numeroși adversari – când scotea pistolul vreo 3-4 picau ca loviți de trăznet.

Se spune că banii lui Ursan au fost îngropați în munții Gorjului și uneori se văd și azi focurile de la Sărbătoarea lui Ispas despre acele vremuri. Acum vreo 15 ani, un avion care se presupune că avea aparatură sofisticată, a căzut în Vâlcea, tot echipajul pierzându-și viața. Se pare că avionul era în căutarea comorilor lui Pavel Lotru și Neagu Papură.

Într-o încăierare cu turcii de la Caransebeș, inima voinicului a încetat să mai bată. Alături erau câteva leșuri ale celor uciși de el, însă un turc l-a ochit și s-a stins un mare om al poporului român. Austria își retrăsese trupele din Oltenia, iar țara a căzut în mâinile otomanilor.

Ca un omagiu adus marelui haiduc, Radu Ursan, cu chipul său semet, este astăzi în Plăiet. Sperăm că și celelalte cioplituri în piatră, dedicate haiducilor Pavel Lotru și Neagu Papură, vor fi la înălțimea faptelor lor eroice. De asemenea, sperăm să își găsească locul în Plăiet și alți oameni ai istoriei noastre.

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

Cristian Grecoiu -

Din ogorul cooperatiei: Banca Populară „Gilortul” din Novaci-Gorj

(Articol publicat în „Gorjanul”, număr festiv din 1933, an X, nr. 47-48, pag. 28-29)

Când vorbești despre cooperatie, este cu neputință ca gândul să nu-ți zboare imediat către acea instituție cooperatistă, care a luat proporții formidabile încă din primii ani de existență: Banca „Gilortul” din Novacii Gorjului. Un mic istoric al acestei bănci populare socotim necesar să-l înfățișăm cititorilor noștri – de aici evidențiindu-se unde duce înțelegerea, unirea și munca cinstită a oamenilor. În 1902, după îndemnul lui Dimitrie Brezulescu, fiu al acestor plaiuri, a luat ființă în Novaci o mică instituție cooperatistă, cu numele Banca Populară „Gilortul”, cu un capital de 72 de lei și un număr de 20 societari. Mulțumită conducerii cuminți a lui Dimitrie Brezulescu, în câțiva ani de zile ea a îmbrățișat marea majoritate a locuitorilor din Novaci și satele vecine, făcând pași gigantiști, încât nu târziu devenise una din cele mai mari instituții cooperatiste din țară. Dacă în mod obișnuit prin băncile populare s-a urmărit înlesnirea creditului țărănesc și scăparea muncitorilor de pământ din mâna cămătarilor, apoi banca „Gilortul”, după ce și-a îndeplinit minunat această nobilă misiune, a pășit mai departe, la desființarea clăcășiei și improprietărea sătenilor pe fostele moșii boierești. Era aici, în Novaci o mare moșie a neamului Palada, la 1864 s-a expropriat o mică parte din ea, unde e azi satul Novacii Străini, dar a mai rămas și boierului peste 14 000 pogoane. E ușor de închipuit traiul greu pe care-l duceau bieții săteni din Novaci și satele învecinate, cărora nu li se îngăduia nici măcar să calce hotarele moșiei, de către boieri, iar mai târziu de către custozii ce o administrau. Suferințele sătenilor și-au găsit puternic ecou în sufletul mare al lui Brezulescu, care, fiu de clăcaș și el, își dă seama de câtă prosperitate ar ajunge consătenii lui, dacă aceștia ar avea în stăpânire moșia pe care robiseră neam de neamul lor. Și s-a pus la lucru. O parte din numeroșii moștenitori ai Paladeștilor, la nevoi de bani ce au avut, s-au împrumutat pretutindeni, precum și la Banca Populară „Gilortul” și cu timpul au consimțit să vândă de bună voie părțile lor, acestei bănci. Între timp banca reușise să canalizeze toate economiile sătenilor din regiunea Novacilor, astfel că – având disponibilități de numerar – se putea încumeta la orice cumpărări de pământ – pământul constituind prima necesitate a bietului clăcaș. Prin 1907, pentru ieșirea din indiviziune, a fost scos la vânzare și restul moșiei. Banca „Gilortul” s-a prezentat la licitație și cu economiile sătenilor încredințate ei, a pus stăpânire pe întreaga moșie a Paladeștilor, pe care a împărțit-o la săteni, după necesitate și după puterea fiecăruia. Peste 700 de muncitori din Novaci, Hirișești, Ghebani și Aniniși s-au improprietărit astfel pe această moșie – cu locuri de casă, de muncă și livezi, - fără a trece costul pogonului de 120-300 lei. Astfel, sătenii care robiseră de veacuri pe această mare moșie, acum erau stăpânii ei, banca rezervându-și, pe seama sa, numai munții cu pădurile și plaiul. Din toată averea boierilor Palada, n-a mai rămas decât bătrâna casă boierească din Novaci, cu o mică ogradă, străjuită de un brad pletos și îmbătrânit de ani, în câteva rânduri săgetat de trăsnetele Cerului. Sub acest brad s-a adumbrat odinioară trufia boierească, el fiind singurul martor al unei vieți boierești apuse, în

locul căreia a renăscut o nouă lume, a celor care trudiseră și udaseră cu sfânta lor sudoare fiecare brazdă de pământ de aici. Dimitrie Brezulescu, prin acest mare act de improprietărire novăcenească, a intrat pentru totdeauna în sufletele sătenilor, care au știut să-și arate recunoștința la prima ocazie, trimițându-l ca reprezentant al lor în parlamentul țării. Nu se pot uita cuvintele cu care fostul ministru Morțun, vizitând

Novacii, a cărui față o schimbase complet Brezulescu numai în câțiva ani, a scris în albumul băncii: „Dragă Brezulescule, mi-ai cerut să-ți las aici scris numele meu. Eu îți las sufletul ...”. A fost un om cu multă ispravă Brezulescu și dacă moartea nu-l secera în floarea vârstei, multe lucruri bune am fi văzut înfăptuite în Gorjul nostru, sub puterea supraomenească a acestui titan al muncii și inteligenței gorjene. Din domeniile rămase pe seama băncii, aceasta a vândut în 1918 și 1920 novăcenilor munții Măgura, Cerbul și Plopul în întindere de peste 5000 de pogoane, reținându-și pe seama sa munții Rânca, Tâmpa și Larga, aproximativ 7000 de pogoane, dintre care peste 4000 brad, molid și fag – constituind fondul băncii, de o valoare apreciabilă. Dimitrie Brezulescu construindu-și în Novaci o casă model, în care n-a avut fericirea să locuiască, banca „Gilortul” a cumpărat-o de la urmașii săi cu 200 000 lei și a donat-o Ministerului Sănătății, spre a se amenaja într-una un spital, care să poarte numele Vlădoianu-Brezulescu și în care bolnavii din regiune să-și găsească tămăduirea suferințelor. Miltiade Vlădoianu a fost singurul urmaș din neamul Paladeștilor, care și-a lăsat partea de avere Eforiei Spitalelor Civile, astfel că drept recunoștință pentru gestul său, spitalului i s-a adăugat la numele lui Brezulescu și acela a lui Vlădoianu. După pierderea lui Dimitrie Brezulescu, membrii băncii au încredințat conducerea instituției lor tot unui fiu al plaiurilor novăcene și bun colaborator al lui Brezulescu, d-lui Ion Dem Petrescu, un inimos și distins cooperatist. Urmând linia trasată de predecesorul său, d. Petrescu, astăzi comisar al guvernului pe lângă Banca Centrală Cooperativă, a dus mai departe la propășire banca, începând construcția unui frumos local propriu, alături de vechea clădire păstrată și astăzi ca o relicvă. În localul cel nou banca ocupă parterul, iar la etaj se amenajează un hotel, „Hotelul Gilortul”, în care își vor găsi adăpost numeroșii vizitatori ai acestei localități. Tot grație d-lui Petrescu, banca a construit și șase vile în

brădetul din munții Rânca, pentru găzduirea vizitatorilor din timpul verii, Rânca având un climat dulce, la o altitudine de 1600 m. Sub conducerea d-lui Petrescu s-a făcut îndreptățitul act al cedării celor 5000 pogoane novăcenilor, o mare satisfacție pentru foștii robi ai munților. În prezent – începând din anul 1931 – conducerea băncii populare „Gilortul” o are un consiliu în frunte cu învățătorul Ion Giugiulan, care a reușit să-i poarte pașii – cu toată criza dezlănțuită în țară în ultimul timp – pe drumul cel bun, ea fiind continuu deschisă nevoilor sătenilor din regiune. Când alte bănci comerciale au tras obloanele, această instituție s-a menținut pe poziție, înfruntând criza cu întregul ei cortegiu de greutate. Nu trebuie nesocotit sprijinul imens pe care banca „Gilortul” l-a dat școlii și bisericii locale. Fondurile sale culturale, create de Brezulescu și sporite, an de an, ce cei ce l-au urmat la conducere, s-au vărsat cu dărnicie pentru ajutorul acestor două instituții de promovare a luminii și credinței, astfel că printre primii cititori ai frumoasei școli și al mărețului lăcaș de închinăciune din Novaci, banca „Gilortul” își are locul său de frunte. Școala primară din Novaci – și aici trebuie să subliniăm munca depusă de învățătorii respectivi, în special de dl. director C. Lianu – e cea mai frumoasă din Gorj. Trebuie amintit aici largul sprijin de care această bancă s-a bucurat din partea d-lui I.G. Duca, președinte de onoare al ei și astăzi prim-ministru al țării.

Dl. Duca s-a ocupat de aproape totdeauna de activitatea acestei bănci și nu de puține ori, proeminenta personalitate a d-sale i-a fost de un real folos. În special în opera de improprietărire a sătenilor pe moșia și munții deveniți ai băncii, rolul d-lui I.G. Duca a fost hotărâtor. Dacă azi novăceanul trece cu fruntea în sus și cu mândrie în suflet pe plaiurile și pe munții ce-i aparțin, el nu trebuie să uite o clipă pe cei care s-au străduit, cu munca și cu priceperea lor, pentru a grăbi săvârșirea acestui act de dreptate socială și de descătușare economică. În mintea și în sufletul lui să păstreze veșnic vii figurile celor ce l-au ajutat să ajungă ceea ce este azi, spre a dovedi astfel că rara floare a recunoștinței, încă mai trăiește pe alocurea. Conducerea actuală a băncii populare „Gilortul” o are – după cum am mai spus – un consiliu de administrație, în frunte cu dl. Ion Giugiulan, distins învățător din acea localitate, lucrând în strânsă colaborare cu d-nii C. Lianu, învățător, preot Vasile Tomescu – Hirișești, Serghie Leuștean, învățător, Octav Lascăr, prim pretor, Gh. Șt. Deaconescu, econom de vite, Ion Cernăzeanu, comerciant, I. Bocâi, plugar, N. Predoiu, funcționar, C. Papuc și Gr. Paraschivescu, plugari. Comitetul de cenzori: Ion S. Manta, C. Capotă și Ion Dărvăreanu. Funcționarii băncii: I.M. Comănescu, Ion Taban și D.D. Șandru, harnici și pricepuți auxiliari ai instituției. Cu o astfel de conducere banca populară „Gilortul” își întrevede un viitor strălucit, pentru binele și prosperitatea locuitorilor din frumoasa și pitoreasca regiune a Novacilor, ea neuitând o clipă marea misiune ce are: îmbunătățirea stării materiale și ridicarea culturală a sătenilor.

ION FLOAREA GURAN

Te odihnește că râul nu are maluri și poduri nu sunt să trecem la ieșere, cu merle roșii pe tîpsie. Te odihnește, că iată: pură e ziua și merii sunt încă în floare. Urmărește-ne, în aceste pururi întoarceri acasă, ca tremurul prea frumoaselor picioare de vulpe,

iarna la vânătoare, că iată pură e ziua și merii sunt încă în floare.

Grâu vorbit de maci, maci vorbiți de grâu
Cerul senin – carte de neam acestui pământ
pune deget de aur pe inima ta,
și arată cu deget de aur pe inima ta
în armură de cântec
știi ce ai de făcut?

știi
grâul are spicul cât vrabia, calul și călărețul
nu se vād;
știi ce ai de făcut?
știi
Grâu vorbit de maci, maci vorbiți de grâu
Ochiul stâng vorbit ochiului drept
trece umbra trupului tău
prin cuvinte aprinse
carte de neam acestui pământ
lumina caută vad cu degete de aur
știi ce ai de făcut?

Știi
Împrejur, gură flămândă e adevărul
Degete de aur rășfoiesc inima ta
ca pe o carte
frumusețea mușcă din tine
ca dintr-un măr
împrejur
ochiul drept vorbind ochiului stâng
știi ce ai de făcut?
Știi
Grâu vorbit de maci, maci vorbiți de grâu
Gură flămândă e adevărul.

Prof. univ. dr. ing. VICTOR OȚĂT

O veste tristă, devastatoare a marcat sfârșitul de săptămână trecută în Novaci. Ne-a părăsit, plecând din această lume, Prof. univ. dr. ing. VICTOR OȚĂT, dascăl de mare valoare al Universității Craiova, un om cu un suflet rar, unul dintre cei mai apreciați oameni pe care i-a dat Novaciul.

Doctorul inginer în Științe Tehnice, Victor Oțăt s-a născut la Novaci, la 16 iunie 1955; părinții: Eugenie și Ileana, domiciliați în Hirișești-Novaci. La o lună după ce împlinise doar 66 de ani, Prof. univ. dr. ing. Victor Oțăt a plecat la ceruri, la o vârstă la care mai avea încă multe de spus, lăsând în urma sa o familie îndoliată și pe toți cei care l-au cunoscut și admirat pentru tot ce a făcut în domeniul științelor tehnice românești, pentru rafinamentul și buna cuviință cu care a fost înzestrat.

A absolvit cursurile Școlii Generale Novaci, iar între 1970 – 1974, cursurile Liceului Teoretic Novaci, fiind șef promoție. După terminarea liceului a mers să-și satisfacă stagiul militar, iar după lăsarea la vatră, în 1975, a intrat prin concurs la Facultatea de Transporturi a Universității Politehnice București. În anul 1980 a absolvit cursurile Facultății de Transporturi – specializarea Autovehicule Rutiere, făcând parte din prima promoție de absolvenți ai Facultății de Autovehicule Rutiere.

În perioada 15.09. 1982 – 15.09. 1983 este încadrat ca Inginer la Institutul Politehnic București, Facultatea de Transporturi, în cadrul Colectivului de

cercetare al Catedrei Autovehicule Rutiere.

Din 15.09. 1983 până în 15.09. 1986, îl găsim ca Asistent suplinitor la Institutul Politehnic București, iar între 15.09. 1986 – 15.09. 1990, Asistent universitar titular-Catedra Autovehicule Rutiere, Institutul Politehnic București.

În 15.09. 1990, se transferă la Craiova, la Facultatea de Mecanică a Universității Craiova, în calitate de Asistent universitar titular, până în 15.02. 1991. Din 15.02. 1991, până în 15.12. 1998, îl găsim ca Șef lucrări inginer Facultatea Mecanică a Universității din Craiova, iar din 15.12. 1998 – 01.10. 1999, Șef lucrări, prof. dr. ing. Facultatea Mecanică a Universității Craiova.

Între 2000 – 2008, Șef Catedră Autovehicule Rutiere și Instalații Agricole.

2008 – 2012, Prodecan.

După pensionare a continuat să profeseze la Universitatea Craiova, Facultatea de Mecanică, la Catedra Autovehicule Rutiere.

Între alte competențe:

-A fost deschizător de drumuri al Universității Craiova, Facultatea de Mecanică, Specialitatea, Autovehicule Rutiere, Mașini și instalații Agricole;

-vicepreședinte SIAR (Societatea Inginerilor de Automobile din România);

-membru fondator Societatea Inginerilor de Automobile din România (SIAR);

-membru al Societății Române de Mecanică Teoretică și Aplicată (S:M.R.T);

-membru în Comisia de susținere a tezelor de doctorat;

-Președinte – Comisii de definitivat grade didactice ale cadrelor din învățământul preuniversitar;

-Membru: Comitet științific Congrese și Conferințe internaționale: CONAT-Brașov, AMMA-Cluj-Napoca, CAR-Pitești, MVT-Timișoara, TEHNONAV-Constanța, SMAT-Craiova etc.

A fost căsătorit, au rămas două fete, ambele cadre universitare, Universitatea Craiova.

Ne-a părăsit un om cu suflet mare, un dascăl de mare valoare a cărui amintire va rămâne veșnic vie în sufletul novăcenilor și a tuturor celor care au fost beneficiarii înaltului său profesionalism.

Constantin DĂRVĂREANU

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

MUNȚII PARÂNG SAU VĂRÂNG?

Cercetarea trecutului îndepărtat al civilizației noastre pastorale utilizează multiple mijloace. Desigur, exigențele necesare ajungerii la adevăruri certe presupun utilizarea unor informații obținute pe mai multe căi și cu mai multe mijloace. Unul dintre acestea este filonul sematic al cunoașterii, respectiv efectuarea unei „arheologii” plecând de la denumirile date locurilor și oamenilor. Aici ne sprijinim pe axioma potrivit căreia – cuvintele țin locul lucrurilor, fenomenelor, evenimentelor, exprimând caracteristicile acestora.

Pentru moment, ne oprim asupra denumirii – Parâng, zonă străveche de păstorit și de confluență dintre Mărginimea Sibiului, Oltenia de sub Munte și momârlanii din Valea Jiului. Dacă un substantiv denumește ceva, respectiv caracteristicile unui obiect, o realitate înseamnă că Parâng exprimă un relief, o trăsătură a liniei geografice, a vegetației sau o poziționare în raport cu punctele cardinale etc. Unele explicații apar de la începutul secolului XX, de la Emile de Martonne, eminent cercetător francez al fenomenelor geografice, istorice și sociale românești, publicate în Buletinul Societății Române de Geografie, în 1906 și denumite Note explicative despre

relieful Parângului și Soarbelor. Mai târziu, prin 1932, cunoscutul geograf I. Conea vorbește despre denumirea de Parâng ca fiind identică, de fapt, cu Vărâng, pentru că așa pronunțau cuvântul momârlanii din Valea Jiului. Ambele cuvinte, după autorul sus citat, ar proveni din grecescul „pharangos”, care înseamnă groapă, zănoagă, adâncitură mare într-un teren.

Mai menționăm că N. Densușianu, în celebra lucrare – Dacia preistorică – apărută în 1913, vorbește despre Parâng citându-l pe Eschil. La Eschil, numele acestui grup de munți este Pharanax și că aici locuiau Chalybii, cei mai remarcabili metalurghi ai lumii vechi.

Prima observație care ne apare este că transcrierea denumirii de către Eschil, nu înseamnă că acești munți au așteptat 4-5000 ani până să-i boteze grecii. Locuitorii de o parte și de alta ai acestui lanț de munți din Carpații Meridionali, au dat ei denumirile cuvenite. Scriitorii greci, după cum reiese din întreaga etimologie a munților, apelor sau șesurilor din Dacia Preistorică, au reprodus, de regulă, denumirile date de populația care locuia în zonă. Existând însă dificultăți de pronunție și deci de transcriere, atunci au apărut denumiri care s-au îndepărtat, uneori, de sensul semantic original.

Dacă urmărim denumirile munților din jurul vârfului Parâng, constatăm că avem pe cele de Tărtărău, Gruiu, Florile Albe, Sliveiu, Setea Mare, Setea Mică, Pleșcoia, Mohoru, Păpușa etc. Toate aceste denumiri sunt date de populațiile care au trăit mii de ani pe aceste teritorii. Gruia, de exemplu, este legat de tribul Gruienilor, menționat în scrierile istoricilor greci și romani, iar Oslea, peste Jiu, de la tribul Oscilor. Tărtărăul este probabil o denumire de la Tartaros, ce înseamnă prăpastie întunecată, dar și de la Tatul și Taurus, care în pelagă însemna munți înalți. Mai mult, în pelagă, munte însemna Ur, parte de cuvânt care apare în Urda, Urzari, Ordinic (Urdinic), Stănișor (Stănicior) și mai ales la muntele Puru.

Dacă vom corela informațiile cuprinse în scrierile din Grecia homerică, ale romanilor și descoperirile arheologice de la polovragi (obeliscul din granit înalt de 1,01 m și lat de 45 cm), de la Baia de Fier sau Zidina Dacilor din Mehedinți, vom înțelege că aici a existat o civilizație străveche avansată. Așa se face că întâlnim la tot pasul altare primitive ridicate pentru divinități, coloane votive și comemorative situate pe vârful munților, sculpturi megalitice etc.

Revenind la numele de Parâng, există câteva ipoteze cu un grad mare de

certitudine. Astfel, una dintre ele ar fi Pharang=loc înalt pentru mesageii divinităților, în latina vulgară, angelus având tocmai acest înțeles. Dacă ne raportăm la poziția geografică a Parângului văzut dinspre cetățile dacice din Munții Orăștiei, respectiv Hațeg, acest vârf indică zona din care vine lumina puternică a soarelui în cea mai mare parte a anului.

O altă ipoteză este aceea că Parâng, așa cum apare și în unele dicționare, semnifică loc dărăpănat, în paragină, plin de pietriș și lipsit de vegetație. Ideea este întărită și de existența denumirii date unui alt munte, aflat mai la răsărit și anume Paranginosul, în hărți având denumirea de Părăginosu. Pe unchiul meu, care a vărat ani de zile în acest munte, l-am auzit pronunțând doar Paranginosul.

Dincolo de aceste fugare însemnări este necesar să arătăm că oamenii acestor locuri care dau viață munților de 5-6000 de ani au dat și denumirea acestora.

Numele lor exprimă fie caracteristici ce țin de relief, de cei care au ciobănit generații de-a rândul aici, sau care semnifică evenimente ce țin de date sau practici străvechi, cum sunt Vârful Nedei, Poiana Muierii, Molidviș sau Coriciu.

Prof. univ. dr. ing. Dumitru Romulus TĂRZIU

NYDF**Câteva concluzii după un articol publicat în Revista Asociației Forestierilor din România, ASFOR**

În 2014 viitorul pădurilor părea unul senin. Guvernele, companiile, organizațiile non-guvernamentale și grupurile indigene și-au asumat zece obiective ambițioase în cadrul NYDF. Această importantă declarație internațională are ca obiectiv protejarea pădurilor și este alimentată de înțelegerea faptului că oprirea despăduririlor este esențială în reducerea schimbării climatice și menținerea altor beneficii oferite de păduri. Printre aceste obiective se numără înjumătățirea numărului de despăduriri până în 2020 și oprirea acestora până în 2030, restaurând, în același timp, o suprafață de teren degradat mai mare decât suprafața Indiei.

Evaluarea din acest an privind progresul asupra NYDF a ajuns la concluzia fermă că rata de despădurire nu a fost suficient încetinită pentru a se asigura îndeplinirea acestui obiectiv. De fapt, conform anumitor indici, suntem chiar mai departe de oprirea despăduririi decât eram cu șase ani în urmă. Mai mult decât atât, datele limitate fac dificilă evaluarea progresului privind refacerea pădurilor. Deși această realitate descrie o luptă aprigă, accelerarea rapidă a

eforturilor de a pune capăt despăduririi și a reface pădurile oferă speranță că obiectivele pentru 2030 ar putea fi atinse.

Două seturi independente de date ne arată că, la nivel mondial, nu suntem pe drumul cel bun în oprirea despăduririi. Datele furnizate de Global Forest Watch, obținute folosind o metodă de teledetecție standardizată la nivel global, indică faptul că rata anuală de dispariție a pădurilor tropicale primare a crescut cu 41% de la semnarea NYDF, iar rata globală de despădurire a crescut cu un procent cuprins între 55% și 64%. Și evaluarea resurselor forestiere globale în 2020, emisă de Organizația Națiunilor Unite, arată că progresul făcut în sensul atingerii obiectivelor NYDF este insuficient. Acest agregat de statistici naționale privind schimbarea pădurilor indică o ușoară scădere a ratei de despădurire, în comparație cu anul 2020, însă nicidecum apropiată de cea necesară pentru atingerea obiectivelor pentru 2020 – 2030.

În ciuda diferențelor dintre cele două seturi de date, acestea au în comun un mesaj-cheie: lumea a eșuat în încercarea de a înjumătăți numărul despăduririlor până în 2020 și, în

consecință, nu este pe calea cea bună pentru a le opri până în 2030.

În fiecare an, lumea pierde aproximativ 10 milioane de hectare (24,7 milioane de acri) de pădure, echivalentul a 27 de terenuri de fotbal, pe minut. Fiecare an în care despădurirea nu este redusă cât de repede posibil va necesita reduceri și mai mari în anii următori, pentru a se putea atinge obiectivul. Între timp, despădurirea va continua să genereze emisii, pierderea beneficiilor aduse de păduri și reducerea drepturilor popoarelor indigene. Dacă ne luăm după ultimii 19 ani, este puțin probabil ca scăderea necesară a pierderii pădurilor să aibă loc în următoarea decadă. Totuși, în ciuda improbabilității, lumea nu își permite să nu încerce a atinge acest obiectiv.

Problema apare, în mare parte, din cauza disparității între angajamentele asumate și acțiunile întreprinse pentru îndeplinirea acestora. În ciuda provocărilor, obiectivele pot fi atinse aplicând măsurile adecvate de către toți factorii responsabili în protecția și refacerea pădurilor.

Debut poetic

EUFIMIA DUMITRESCU

AȘ VREA SĂ FIU

Miroase încă a vară adevărată,
Ale mele gânduri calde, scriu,
Nici tu nu vii, nici eu nu sunt lăsată,
De tine, mai multe aș vrea să știu.

Aș vrea să fiu în mâna ta o floare,
Să mă privești cu dragoste, aș vrea,
Să mă săruți când sufletul te doare,
Iar eu să iau din piept durerea ta.

Aș vrea să fiu un fir de păpădie,
Să mă așez pe obrazul tău, ușor,
Iar dragostea, frumoasă să ne fie,
Să te sărut cu drag, apoi să zbor.

Vreau să fiu cea mai frumoasă floare
Să te-întâlnești cu mine, pe alei,
Să mă privești profund, din depărtare,
Ai vrea să vii, de mână să mă iei.

Nu-ți cer prea mult din cuțărul iubirii,
Vreau să fim la fel în vara toată,
Imbratisati pe strada fericirii,
În viața argintie ce ne așteaptă!

AMÂNDOI

Mi-e dor de toate clipele trăite,
Mi-e atât de dor de mine și de tine,
Simt în inimă, doar veștile venite,
Cum imi spuneai "esti totul pentru mine".

Aș vrea din nou să-mi întâlnești privirea,
Să-ți spună ochii mei dacă mai are rost,
Pe veșnicie să nu-ți pierzi iubirea,
Aminteste-ți ce este acum... ce-a fost.

Suntem doar doi trecători prin viață,
Poate vom uita ce-am fost doar tu și eu,
Atunci când negreșit îmi dai speranță,
Iar eu te voi privi mereu ca pe un zeu.

Privește-mă ca pe o stea ce s-a aprins,
Să nu mă pierzi în ceață și vâpăi,
Nu mai contează, din cauza cui s-a stins,
Lăsând în urmă cuvântul „amândoi”.

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

De la Novaci la Mamaia

Plecăm dis de dimineață de la Novaci la Vlașin, în județul Giurgiu. Mașina o pusesem la punct de cu o seară înainte. Drumul este anevoios până la Topolog, cam vreo 2 ore de mers. Mașini de toate tipurile, de la camioane la autoturisme. Este o coloană de care am dat de la Pociovaliște până aproape de Topolog, unde înfulecăm câte ceva, timp de vreo jumătate de oră. Drumul până la Vlașin este destul de lung, cam vreo 200 de kilometri.

Arșița din timpul verii a uscat o mare parte din culturi. Cu toate că uneori a plouat, pământul încă are nevoie de multă apă. Ieșim de pe Autostrada A1 de la km 73, făcând la dreapta. Câmpuri întregi sunt aproape gata să se coacă, mai puțin însă porumbul. Lumea nu prea mai seamănă porumb, ci doar orz, grâu, rapiță și floarea soarelui. Așa că nu mai vezi pe nimeni cu sapa în spinare. Pământurile le-au fost date celor care se ocupă cu cultivarea lor. Acum li se spune fermieri, dar de fapt sunt arendași, iar țărani așteaptă doar recolta, cam 300-400 kg și ceva pe hectar la floarea soarelui, pentru cei care au păsări și, ici-colea, câte o vacă. Aceasta este Câmpia Burnazului, una din zonele de tradiție cerealieră ale țării și chiar ale Europei. Dacă, să zicem, ai vreo 10 ha, iei cam 4.000 kg de grâu, iar dacă vrei bani, iei cam 2.000 de lei. La floarea soarelui și rapiță este ceva mai mult, cu 10-15%.

Ajunși la Vlașin, constatăm că floarea soarelui este în toi. Este o mare bucurie pentru albine. Cât este ziua de lungă își fac aprovizionarea pentru iarnă. Anul acesta la rapiță și la salcâm nu a fost cine știe ce producție. Abia acum să se facă, atât recoltarea pentru iarnă, cât și pentru munca stuparului. Nu știm dacă va fi de ajuns, pentru că floarea soarelui este adusă din

import. În ultimii ani nu s-a cules niciun gram de la floarea soarelui, pentru că albinele de la noi au limba scurtă și nu pot ajunge la nectar. Ne uităm la câțiva stupi și par promițători, apoi ne continuăm drumul pe DN 6, care tot timpul este un drum greu pentru a ajunge la București. A doua zi plecăm la mare. Trenul pleacă pe la 09:25 din București și o sumedenie de lume merge la Constanța. Trenul are doar 3 vagoane așa că stăm liniștiți la geam. Ne aflăm de fapt în Câmpia Bărăganului. Aceleași parcele ca mai înainte: cu grâu, orz, floarea soarelui și rapiță. Doar din când în când câte o parcelă cultivată cu porumb. Astăzi, oamenii nu mai ies la săpat ca în vremurile de altă dată.

Din cauza virusului acestuia, ne vine greu cu fața acoperită, nu poți să respiri. Urmărim totuși la un moment dat traficul trenurilor. În afară de cel în care ne aflăm, întâlnim vreo 3-4 trenuri marfare pe parcursul traseului, semn că industria nu merge decât prin exportul de cereale, masă lemnoasă, fier vechi și autoturisme. La un moment ne atrag atenția trenurile care sunt trase pe „linia moartă”. Observ la gările Ciulnița și Fetești zeci de vagoane ruginite, la fel și la intrarea în București.

Intrăm pe teritoriul județului Constanța. Pe Canalul Dunăre-Marea Neagră, mândria vechiului regim, nu am văzut nicio ambarcațiune. Doar câțiva pescari, ici-colo, care sperau să aducă ceva de mâncare. Depășind gara Medgidia, ni se oferă un peisaj „grandios”, de rugină a fabricii de ciment care avea asigurată vreo 50 de ani materia primă. Peste tot vedem mormane de fier vechi fără de care uzinele din Europa Occidentală nu pot să producă oțelul.

Ajunși la Constanța, orașul ne întâmpină cu o

navă care a fost adusă aici cândva. Luăm autobuzul cu etaj care ne duce mai întâi în port și apoi la hotel. În port vedem adevăratul dezastru. Autobuzul parcă merge încet tocmai spre a vedea zona care a fost cândva cel mai mare centru comercial al României. Un singur vapor ajuns la dana de descărcare este în lucru, dar nu se mai vede nimic. Doar câteva vagoane de fier vechi care vor pleca spre nu știm unde. La ieșirea din port vedem că doar câțiva oameni intră și ies. În vremea când eram marinar, erau pe puțin 10-12 dane asaltate spre descărcare și încărcare iar lumea lucra și zi și noapte. Acum totul este încremenit și nu știm dacă va mai putea fi vreodată ce a fost înainte.

Ajunși la hotel, suntem întâmpinați cu masca pe față și ni se ia temperatura. Aici am completat niște formulare și, la aproximativ o jumătate de oră, am urcat în cameră iar apoi am mers la ... marea cea mare. Dar ajunși în apropierea plajei, constatăm că marea a rămas departe. Ne urmăm drumul și constatăm că marea are doar 7-8 metri până la geamanduri. Ne ducem să luăm saltelele pentru șezlonguri, ne așezăm și visăm la ce era anul trecut. Dintr-o discuție cu o persoană care lucra alături la amenajarea unui sector de plajă, reținem că turiștii au fugit spre sud, la bulgari sau aiurea. Oamenii lucrează la amenajarea plajei - poate că va fi mai bine, că în luna august va fi pentru ei o speranță.

Am uitat să spunem că distanța de la un post Salvamar la altul este de circa 700-800 m și că mai nimeni nu se încumetă să treacă linia de dincolo de balize. Timpul trist își întinde trupul, ca și al oamenilor. Este urma trăirilor din amintiri, care ne duce cu gândul la ceea ce am fost și la ce am ajuns. Dar oamenii trag speranța că va fi iar mult mai bine.

**Eveniment
editorial**

ION C. DUȚĂ - „RĂZI, DACĂ-ȚI DĂ BURTA!”

- proză umoristică și nu numai -

A apărut o nouă carte, „RĂZI, DACĂ-ȚI DĂ BURTA!”, la Editura „ARMONII CLTURALE”, Slobozia, Comuna Urechești, județul Bacău. Este cea de-a 14-a carte a prof. Ion C. Duță. Este o carte de proză scurtă, umoristică, cu povestiri din care răzbate tragismul celor relatate. Volumul cuprinde 48 povestiri, care de care mai interesante. Cum este și normal, volumul se deschide cu o Prefață semnată de poetul și publicistul Nicolae Dragoș, care spune despre prof. Ion C. Duță că „dincolo de pasiunea și competența cu care decenii multe a slujit Cetatea Științei teoremelor și certitudinilor matematice, nu s-a mulțumit să păstorească descifrarea secretelor cifrelor crescătoare sau descrescătoare, dar s-a învrednicit să cerceteze și taine fără de sfârșit din lumea cuvintelor. Le-a adunat cu har și hărnicie, ca la – un han oltenesc al multor Ancuțe – în cărți de proză și poezie, reinviind o lume cu veche și specifică viețuire, străjuită de piscurile Olteniei de sub munte”.

Cartea începe cu... „Începutul”, în care autorul descrie cu multă sensibilitate și

duioșie locurile în care s-au petrecut întâmplările care l-au inspirat în a scrie volumul recent apărut. Scriitorul Ion C. Duță, așa după cum precizează prof. Mihaela Botezatu în o a doua Prefață a cărții, relatează atât fapte reale la care a fost martor, cât și unele care sunt produsul imaginației sale, petrecute în două perioade distincte: una înainte de '89 și alta după '89. Unele povestiri amintesc de timpurile petrecute în anii comunismului, de practicile din primii ani ai instaurării comunismului. Toate povestirile au conținuturi cu accente comice care scot în evidență prostia, invidia, ipocrizia, grandomania, egocentrismul, infatuarea, spiritul de vendetă, corupția.

În numărul de față al publicației „Novăceanul”, prezint povestirea „Georgică, Săvică și afacerile din tranziție”, o poveste comică, cu personaje cunoscute, despre care au mai circulat și alte povești la fel de frumoase și hazlii.

Constantin DĂRVĂREANU

ION C. DUȚĂ - GEORGICĂ, SĂVICĂ ȘI AFACERILE DIN TRANZIȚIE

Monica: Râdeți și băgați la cap că, unde nu-i cap, vai de picioare!

Așa-zisa revoluție din '89 a deschis toate drumurile spre prosperitate și progres pentru toți. Săvică și Georgică, dascăli amândoi, rudă de familie, vecini și profund de gânditori. Ocupația lor din timpul liber, când scăpau de la școală, încărcăți de angoase de la clasele pe care le instruiău, era jocul de table, că aici puteau să-și aerisească creierii care, uneori, fierbeau de scoteau fum. Sticla de vin alături și un pahar lângă ea, cam la trei sute de grame, și nu le mai trebuia două, că beau pe rând, pentru că o jumă' de pahar de vin era linia și un pahar întreg era partida. De multe ori și, cam de multe ori, îi prindea cântatul cocoșului care intra cam zgomotos pe geam, că ei țineau geamul deschis să iasă fumul de tutun în vălătuci afară.

Începeau cu umplutul sticlei de la gazdă. Când se golea, cel de-al doilea partener sărea gardul, să nu se deștepte „controalele”, șutea cheia beciului, umplea uia și fuga înapoi. Lua jocul de la început, sperând fiecare la un „șase-șase” și nu era rău nici un „cinci-cinci”, un „patru-patru” și, ce mai, o dublă, fie ea oridecare. Săvică câștigase la rând de trei ori și se golise sticla. - Săvică, te duci și-o umpli iar, că tu ai golit-o!

-Păi, n-am adus eu ultima dată?

-Ai adus, dar eu am băut din ea? Tu ai băut!

-Ce să-ți fac, dacă n-ai câștigat decât o linie?

Și începea cearta, la început mai andante și, din ce în ce mai alegro către furios, că se scula nevasta din camera cealaltă și venea la ei.

-Ce-aveți, mă nebunilor? Nu vă mai ajunge vinul? Haide la culcare! Georgică, mâine schimbă butelia că, altfel, mănânci rece!

Seara s-au întâlnit iar. De data asta la Săvică.

-Bă Săvică, bă, cu buteliile astea e un chin! Știi că am stat la coadă toată după-masa și gata-gata să nu prind.

-Georgică, uite ce am găsit eu la „Știință și tehnică” – „Instalație casnică de produs biogaz”. Bă, e nemaipomenită, hai să ne facem și noi una. O punem pe hotar să ne putem alimenta amândoi și dă-i la mă-sa cu buteliile lor, că m-am săturat. Nu trece luna și Ileana din bucătărie:

-Săvică, butelia, tată! Ia-o din loc! Și fie ploaie, fie vânt, fie ger, la coadă la ușa lui Strâmbu.

-Ce instalație, mă, cum e?

Bă, e ușor de făcut, ne trebuie un burlan de tablă cu un diametru cât mai mare. Îl putem procura de la petroliști. Cu două kile de rachiu, ne-am făcut. Asta trebuie să aibă capace – unul sudat etanș și celălalt mobil care să se potrivească bine pe burlan. Ne mai trebuie conducte sub un sfert de țol pe care să le sudăm pe partea superioară a burlanului cu lungimea încât să ajungă la bucătărie, doi robineți pentru conectare la aragaz și instalația-i gata.

-Și biogazul de unde vine?

-Umplem burlanul cu resturi de fân, de coceni, de buruieni de tot felul, punem balegă de la vaci și de la porci, înșurubăm capacul și-l lăsăm la fermentat. Prin fermentație, produce biogaz care, dirijat de conducte, merge la aragaz. Ileana doar deschide ochiurile aragazului, aprinde și gazele ard ca și gazele de butelie.

-Bă Săvică, să știi că e grozavă! De mâine ne-apucăm să procurăm materialele. Cu IMS-ul tău ne ducem pe la fier vechi, poate găsim ceva pe-acolo sau ne pune el în legătură cu cine trebuie de pe la petrol.

Într-o săptămână au avut burlanul „marfă nemțească”. Au luat conductele, le-au instalat, ducându-le până la bucătărie, le-au cuplat la aragaze și multumiți:

-Un „șase-șase”, Georgică!

Pentru început au dat drumul numai la aragazul lui Săvică, să vadă cum merge. „Șase-șase” mergea de minune! Și, cum erau ei iar în dispute cu umplutul sticlei cu vin, au redus paharul la două sute de mililitri, ca să nu se mai golească la unul dintre ei și să prindă și celălalt ceva. Și, când erau ei în vervă, Ileana din bucătărie, cu o falcă-n cer și una-n pământ, ca Muma Pădurii:

-Fir-ați ai necuratului de hăbăuci, imi făcurăți bucătăria cocină de porci! Veniți și luați-vă drăcoveniile de-aici, că vă sparg capul!

Intrară. Miroș ca la cocină ieșea din dejecțiile cu care umpluseră burlanul.

-Să dărâmați drăcovenia aia căci cu mine n-o scoateți la capăt!

Tentativa a eșuat. Au ratat două săptămâni de table, dar au făcut și economie de vin. Au stat triști două-trei zile și și-au reluat preocupările. De data asta Georgică:

-Gata, Săvică, ne-am făcut, de data asta cumpărăm viței, îi aducem la greutate și-i vindem la preț dublu sau triplu. Imaginează-ți: 500 lei vițelul cumpărat de noi. Dus la 800 de kilograme, este, pe puțin, 1.500 de lei. Câștigăm la un vițel minim 1.000 de lei. Zece viței, zece mii de lei și-i împărțim în mod egal. Repetăm figura și-ntr-o jumă' de an avem un capital de zece mii. Mărim grajdurile, mărim numărul de viței la îngrășat și ne-am procopsit.

Bă, tu nu ești prost, când începem?

-Chiar mâine, că-i vineri și-i târg la Alimpești. Luăm tot ce-om găsi. Bani – jumă'-jumă'.

Au umplut IMS-ul lui Săvică cu viței, i-au băgat în grajd la Georgică și duminică mergeau la Cărbunești în târg.

-Să avem măcar zece, cincisprezece.

Au adus și de la Cărbunești destui, de au umplut grajdul Floricăi lui Georgică cu viței. Și, de mulțumire, merge un „șase-șase” de mama focului! Trecu o zi, trecu două, ei la table, Florica la grajd. Nu tu huroaie, nu tu lucernă, nu tu sfecă, nu tu apă, că Florica se luă de cap. Intră peste ei în casă, smulse cutia de table de i-o propti în cap lui Georgică, de i se rupseră fundurile și-i intră rama după gât, că Săvică începu să rădă ca la circ.

Tu răzi, mă, fir-ai ai necuratului! Stai că-ți dau eu și ție! – și se repezi la sobă să pună mâna pe vâtrai.

Sări Săvică precum iepurele și, nemanimerind poarta, își rupse pantalonii în vârful gardului, Florica gata-gata să-l ajungă. A doua zi, morcovii.

-Ce facem, Savule, că aia de la care i-am cumpărat nu ne-au spus că și mănâncă...

Peste drum, GAS-ul Zorlești avea lucernă. Era crudă și frumoasă.

-Săvică, la noapte, cu IMS-ul tău dăm atacul la lucernă. Cu un IMS bine încărcat avem pentru două zile.

O făcură, dar se ivi un alt necaz – vițeei se bălegau și le trebuia curățenie.

-Săvică, facem cu rândul. Azi e ziua mea, dar mâine ești tu de serviciu.

Se mai duseră iar în lucerna gostatului, iar un IMS vârfuit, că se treziră cu mai marii gospodăriei la poartă:

-Ne furați lucerna, chemăm miliția și vă facem proces.

-Tovarășe director, n-am luat cine știe ce – o pătură, două.

-Bă, după urme se vede că ați luat o mașină, două și se văd locurile cosite. Cum o scoatem la capăt?

-Domnule director, vindeți-ne un ar, doi, plătim omenește, să nu ne mai știe lumea.

Aveți un tăurel plată, că bani nu mai avem, că i-am dat pe viței.

Cum lucerna era a statului, înțelegerea a fost pecetluită.

-Bă, dar aveți și voi grijă când o luați, să nu vă vadă lumea și, dacă s-o sesiza miliția, eu nu știu nimic, vă descurcați!

-Georgică, o făcură, dar huroaie de unde luăm și cu ce?

S-au milogit de cel cu Alimentara și au luat doi saci pe datorie, dar:

-Bă, fiți atenți, un vițel e-al meu!

Terminară sacii una-două, alți saci, alt vițel.

-Bă, Săvică, ce facem noi, că terminăm vițeei tot cumpărând huroaie.

-Bă, așa-i, mai întârziem și de la școală, că a început lumea să vocifereze. Ori viței, ori școală?

În consiliul de familie s-a stabilit să se vândă vițeei să-și scoată măcar banii pe care îi cheltuiseră cumpărându-i și să abandoneze zootehnia, că nu sunt ei pentru așa ceva. Mai era de rezolvat cu directorul gostatului, cu tăurelul. L-au cumpărat, ce să facă și, din sumele investite au mai recuperat cam jumătate.

Jucau table și fluierau a pagubă. Dar morbul dorinței de căpătuială tot nu-i lăsa liniștiți. Acuma Săvică:

-Gata, Georgică, am găsit, ne profilăm pe pui. Îi luăm de la crescătorie de la Horezu, sub greutate, îi ridicăm la un kilogram de carne și-i vindem la piață-bio. Știi că se caută bio de mama focului! Îi băgăm în grajdul tău, că la mine e vaca și, de-o fi și-o fi, vând vaca și-l populăm și pe-al meu.

-S-a făcut, Săvică, mâine la Horezu.

-Mă, tu câți zici să luăm?

-Câți intră în mașină, măcar să știm că facem o treabă!

Și au încărcat mașina cu pui sub un kilogram. Pe drum-căldură. Puii s-au încălzit și căscău ciocurile ca și când erau în agonie. Georgică la volan, Săvică supraveghea.

-Bă Georgică, ne mor puii. Toți sunt cu ciocurile căscate.

-Le este cald, deschidem prelata în spate.

Desfăcură prelata în spate, puii își reveniră și începură să zboare pe drum.

-Georgică, oprește că ne-a luat dracu! Jumătate din pui zburară!

Începură sătenii să-i adune. Săriră și ei din mașină și adunară și ei ce mai rămăsese, băgându-i într-o curte la un cetățean. Georgică plecă cu restul de pui să-i ducă acasă și să revină pentru a-i lua și pe ceilalți. Sătenii veniră la Savu să-l întrebe ce s-a întâmplat. Savu începu să-i facă de vânzare și, până reveni Georgică, mai rămăseseră nevânduți cinci.

-Ce făcuși, mă?

-Îi vândui, dă-i dracului, că, decât să moară, măcar să facem bani de țigări.

Când s-au stabilit acasă, au constatat că și cei pe care-i aveau în șopron, ce să vezi, trebuia să mănânce.

-Savule, și aștia mănâncă. Hai după huroaie!

Au luat un sac, dar vânzătorul voia bani, dar banii îi dăduseră pe pui. Au început să dea puii pe huroaie, iar ei s-au ales cu găinațul.

-Dă-ne dracu, Savule, hai să ne ținem de școală că de-acolo luăm, de bine, de rău, un salariu! Privatizarea nu-i pentru noi, hai la table!

-Dar nu ți le-a spart Florica-n cap?

-Mi-am cumpărat altele mai mari.

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Constantin DĂRVĂREANU, redactor șef
Nicolae VINȚANU, redactor șef adj.

Alina ȚICU, redactor

Cristian GRECOIU, redactor

Tel. 0744 656 726, e-mail: darvareanu@yahoo.com

NOVĂCEANUL

**Publicație lunară tipărită cu sprijinul
Primăriei și Consiliului Local Novaci
și al obștilor de moșneni din Novaci,
Pociovaliștea și Cernădia**

Pre-press & print:

Tipografia
ProdCom

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343
E-mail: tipografia.prodcom@gmail.com

Tehnoredactare:
RODICA TEIȘI